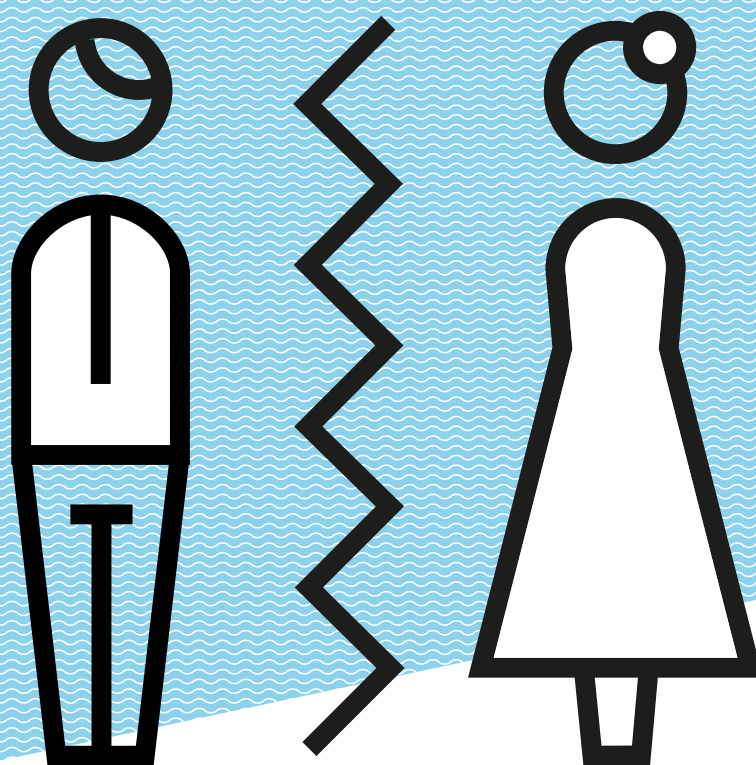

Vlaamse
overheid

RAPPORT STATISTIEK
VLAANDEREN, 2019/2

ECHTSCHIEDINGEN EN ECHTSCHIEDINGSKANSSEN IN HET VLAAMSE GEWEST

MARTINE CORIJN

INHOUD

1	Echtscheidingen en scheidende partners	5
1.1	Echtscheidingen: aantal en tijdstip	5
1.2	Profiel van echtscheidingspartners	6
1.2.1	Geslacht	6
1.2.2	Burgerlijke staat	6
1.2.3	Leeftijd	7
1.2.4	Duur van huwelijk	9
1.2.5	Nationaliteit	10
2	Echtscheidingskansen	13
2.1	Echtscheidingskansen per jaar en leeftijd	14
2.1.1	Echtscheidingskansen per jaar	14
2.1.2	Echtscheidingskansen per leeftijd	15
2.1.3	Echtscheidingscijfers per huwelijksjaar en huwelijksduur	16
2.2	Regionale verschillen	17
2.2.1	Verschillen binnen het Vlaamse Gewest	17
2.2.2	Verschillen tussen de Belgische gewesten	21
2.2.3	Verschillen tussen Europese landen	22
	Besluit	24
	Literatuurlijst	25
	Meer informatie over bronnen	26
	Bijlagen	28

INLEIDING

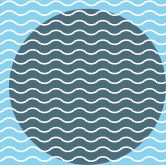
Partnerrelaties aangaan en partnerrelaties beëindigen zijn belangrijke momenten in het leven van volwassenen. Al dan niet een partnerrelatie hebben en meer specifiek al dan niet met een partner samenwonen, heeft allerlei implicaties voor het sociaal-economische en sociaal-psychologische welzijn van de volwassenen en van de eventueel betrokken kinderen (Corijn, 2016, 2017).

Inzake het beëindigen van partnerrelaties in het Vlaamse Gewest publiceert het Belgische Statistiekbureau Statbel gedetailleerde cijfers over echtscheidingen. Sinds 2019 publiceert Statbel ook cijfers over het beëindigen van wettelijke samenwoningen van partners. Er zijn geen cijfers beschikbaar over hoeveel feitelijk samenwonende partners jaarlijks uit elkaar gaan. Voor schattingen hiervan is men aangewezen op resultaten van

onderzoek op basis van surveys of andere databanken (Pasteels e.a., 2013; Van den Berg & Mortelmans, 2018).

De gegevens over echtscheidingen in het Vlaamse Gewest worden door Statistiek Vlaanderen ontsloten op www.statistiekvlaanderen.be/echtscheidingen. Dit verdiepingsrapport vormt een aanvulling bij deze statistieken. In het eerste deel van het rapport staan de echtscheidingen centraal. We belichten het aantal echtscheidingen en het profiel van de uit de echt scheidende partners. Deze cijfers worden in perspectief geplaatst door enkele trends te schetsen. In een tweede deel berekenen we de individuele kansen van gehuwde personen op een echtscheiding. We vergelijken deze kansen binnen het Vlaamse Gewest, tussen de Belgische gewesten en met andere Europese landen.

1

ECHTSCHIEDINGEN EN SCHEIDENDE PARTNERS

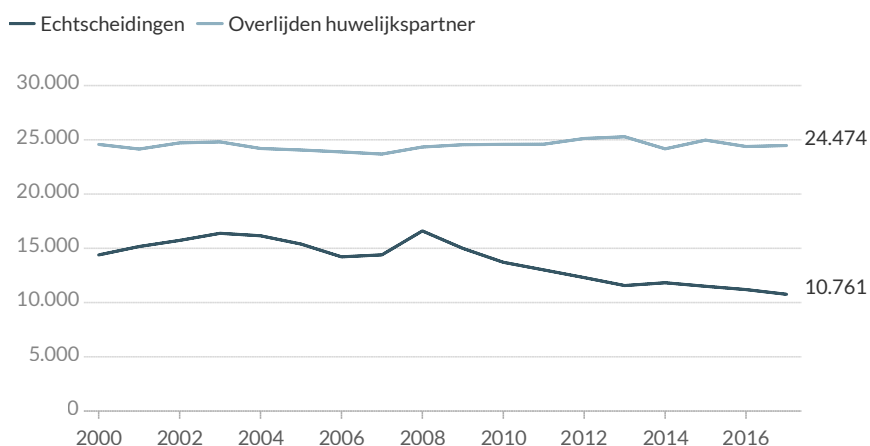
1.1 ECHTSCHIEDINGEN: AANTAL EN TIJDSTIP

In 2017 werden in het Vlaamse Gewest 10.761 huwelijken ontbonden door een echtscheiding. Daarnaast kwam aan 24.474 huwelijken een einde door het overlijden van een huwelijkspartner. In 2017 werden ook 5.441 wettelijke samenwoningen ontbonden door een scheiding en 512 doordat een partner overleed. Naast de 41.188 geregistreerde beëindigingen (door scheiding of overlijden) van samenwoningen van partners (huwelijk of wettelijke samenwoning) werden in 2017 een ongekend aantal feitelijk samenwoningen van partners beëindigd.

In dit rapport wordt verder enkel gefocust op echtscheidingen. Meer cijfers over ontbindingen van wettelijke samenwoningen zijn beschikbaar op www.statistiekvlaanderen.be/stopzetting-van-wettelijke-samenwoningen.

Op 30 jaar tijd vervijfvoudigde het aantal echtscheidingen in het Vlaamse Gewest. Van 2.490 echtscheidingen in 1970 naar 14.389 echtscheidingen in 2000 (Corijn, 2015, 2016). Sinds de eeuwwisseling is het aantal echtscheidingen langzaam maar zeker weer gedaald (figuur 1). Het hogere aantal echtscheidingen in 2008 was een gevolg van een verandering in de echtscheidingswetgeving. Vanaf 1 september 2007 werd een nieuwe echtscheidingsvorm mogelijk, namelijk de echtscheiding op basis van een onherstelbare ontwrichting van het huwelijk. Doorgaans leidt het vooruitzicht van een wijziging in de echtscheidingswetgeving tot een daling van het aantal echtscheidingen omwille van een uitstel van de echtscheiding tot de nieuwe wet in voege treedt, gevolgd door een stijging (Corijn, 2016). Het aantal overlijdens van gehuwden blijft de voorbije jaren vrij stabiel (figuur 1).

Figuur 1. Beëindigingen van huwelijken
Vlaams Gewest, 2000-2017, aantal

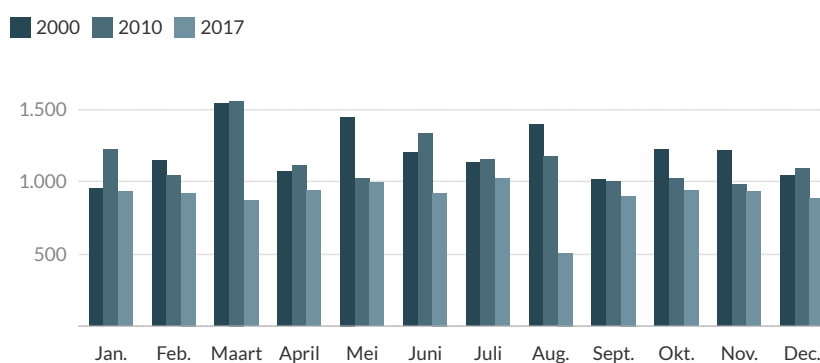

Officiële beëindigingen van huwelijken door echtscheiding kwamen in 2017 in het Vlaamse Gewest in elke maand voor. In 2017 lag het aantal echtscheidingen in de maand augustus aanzienlijk lager dan in de andere maanden, wellicht omdat de rechtbanken minder actief zijn in deze periode (figuur 2).

In 2017 hebben de cijfers betrekking op de maand van de gerechtelijke uitspraak. In 2000 en 2010 betrof het tijdstip van de echtscheiding de maand van de overschrijving van het vonnis bij de burgerlijke stand. De maand maart was in die jaren de maand met het meeste aantal overschrijvingen.

Figuur 2. Echtscheidingen per maand

Vlaams Gewest, 2000, 2010, 2017, aantal

Noot: in 2000 en 2010 datum van overschrijving van vonnis bij burgerlijke stand, in 2017 datum van gerechtelijke uitspraak.

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

1.2 PROFIEL VAN ECHEIDINGSPARTNERS

Welke partners verbreken hun huwelijk? De 2 huwelijkspartners die in 2017 uit elkaar gingen, noemen we in wat volgt de echtscheidingspartners van 2017. Meer precies gaat het om de uit de echt scheidende partners uit 2017. We beschrijven hun profiel naar geslacht, burgerlijke staat, leeftijd, woonplaats en nationaliteit.

1.2.1 GESLACHT

In het Vlaamse Gewest waren in 2017 98% van de echtscheidingen ontbindingen van man-vrouw huwelijken. Daarnaast werden 80 man-man huwelijken en 135 vrouw-vrouw huwelijken ontbonden.

1.2.2 BURGERLIJKE STAAT

Door de dynamiek inzake huwelijken en hertrouw is het relevant om echtscheidingen binnen eerste en volgende huwelijken te onderscheiden. In het Vlaamse Gewest ging het bij de ontbinding van huwelijken in 2017 in 62%

van de gevallen om de ontbinding van een eerste huwelijk voor beide partners. Bij 11% betrof het voor beide partners de ontbinding van een volgend huwelijk en bij 15% was het voor de ene partner een ontbinding van een eerste huwelijk en voor de andere partner een ontbinding van een volgend huwelijk (figuur 3).

Bij de huwelijken van partners van hetzelfde geslacht ligt dit profiel iets anders. Bij de ontbinding van man-man huwelijken ging het in 2017 in 72% van de gevallen om een eerste huwelijk voor beide partners. Bij de ontbinding van vrouw-vrouw huwelijken was dit zo in 66% van de gevallen. Bij deze laatste echtscheidingen betrof het vaker een ontbinding van een eerste huwelijk voor de ene vrouw en van een volgend huwelijk voor de andere vrouw (29%).

De categorie 'overige huwelijken' omvat onder meer ook echtscheidingen waarbij de vorige burgerlijke staat van de gehuwden die uit elkaar gingen niet gekend was. Dit komt vaker voor als de partner een buitenlandse nationaliteit heeft of had.

Figuur 3. Rang van ontbonden huwelijk per partner

Vlaams Gewest, 2017, in %

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

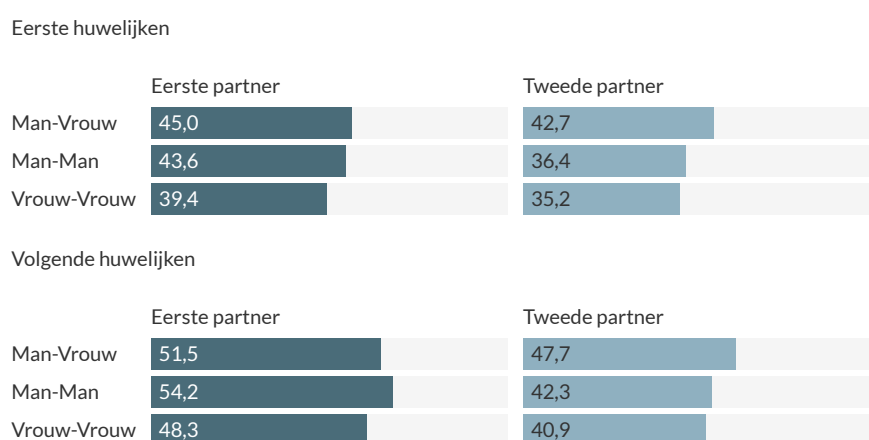
Inzake de burgerlijke staat van de partners vóór het ontbonden huwelijk zijn er geen vergelijkbare gegevens voor 2000 beschikbaar. Wel was in 2000 82% van alle uit de echt scheidende partners gehuwd vóór het ontbonden huwelijk en was 9% uit de echt gescheiden vóór het ontbonden huwelijk (tweede echtscheiding).

1.2.3 LEEFTIJD

Bij echtscheidingen van huwelijken tussen een man en een vrouw noemt Statbel bij conventie de man de eerste partner en de vrouw de tweede partner. Bij echtscheidingen van huwelijken tussen partners van hetzelfde geslacht wordt de oudste partner de eerste partner genoemd en de jongste partner de tweede partner. Door bij de echtscheidingen van partners van hetzelfde geslacht de leeftijd van de oudste en jongste partner te onderscheiden, wordt de facto het verschil tussen de gemiddelde leeftijden van de 2 partners groter.

Bij de echtscheidingen van man-vrouw huwelijken waren in het Vlaamse Gewest in 2017 bij de ontbinding van een eerste huwelijk de man en de vrouw gemiddeld genomen respectievelijk 45,0 jaar en 42,7 jaar. Bij de ontbinding van een volgend huwelijk waren de man en de vrouw gemiddeld genomen respectievelijk 51,5 jaar en 47,7 jaar (figuur 4).

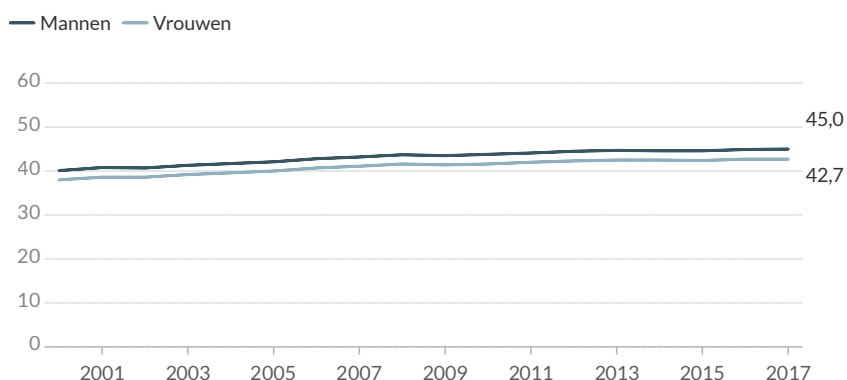
Figuur 4. Leeftijd van partners bij echtscheiding
Vlaams Gewest, 2017, gemiddelde leeftijd in jaren

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

De gemiddelde leeftijd bij de ontbinding van een eerste man-vrouw huwelijk blijft langzaam stijgen (figuur 5). Dit heeft deels te maken met de stijging van de gemiddelde leeftijd van de partners bij een eerste huwelijk (Corijn, 2019).

Figuur 5. Leeftijd van partners bij echtscheiding van eerste man-vrouw huwelijk
Vlaams Gewest, 2000-2017, gemiddelde leeftijd in jaren

Noot: tot 2014 op basis van echtscheidingsstatistieken en bijna uitsluitend echtscheidingen van man-vrouw huwelijken, vanaf 2015 op basis van Rijksregister en beperkt tot echtscheidingen van man-vrouw huwelijken.
Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

1.2.4 DUUR VAN HUWELIJK

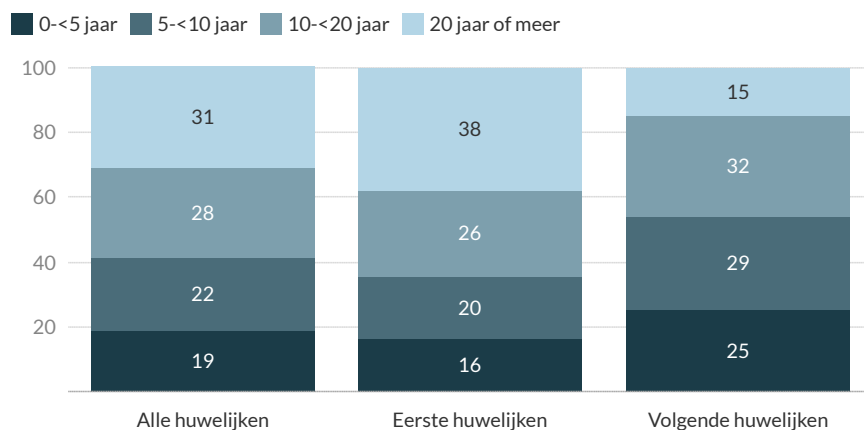
In het Vlaamse Gewest werd in 2017 ongeveer 20% van de eerste huwelijken ontbonden binnen de eerste 4 jaar van het huwelijk. Bijna 40% van de eerste huwelijken werd binnen de eerste 9 jaar van het huwelijk ontbonden. Eenzelfde percentage werd ontbonden na 20 of meer jaar huwelijk (figuur 6).

Deze variatie resulteerde in een gemiddelde duur van het eerste huwelijk van 17,2 jaar bij de echtscheiding.

Bij de ontbinding van volgende huwelijken lagen in 2017 deze percentages iets anders. Iets meer dan eerste huwelijken, werden volgende huwelijken ontbonden binnen de eerste 4 huwelijksjaren (25%). Daarnaast kwamen echtscheidingen na 20 jaar en meer huwelijk minder voor (15%). Dit komt deels omdat men op latere leeftijd startte met een volgend huwelijk en een minder lang perspectief had (waardoor een overlijden van een partner eerder kon optreden dan een echtscheiding). Deze variatie resulteerde in een gemiddelde duur van een volgend huwelijk van 11,2 jaar bij de echtscheiding.

Figuur 6. Huwelijksduur bij echtscheiding

Vlaams Gewest, 2017, in %

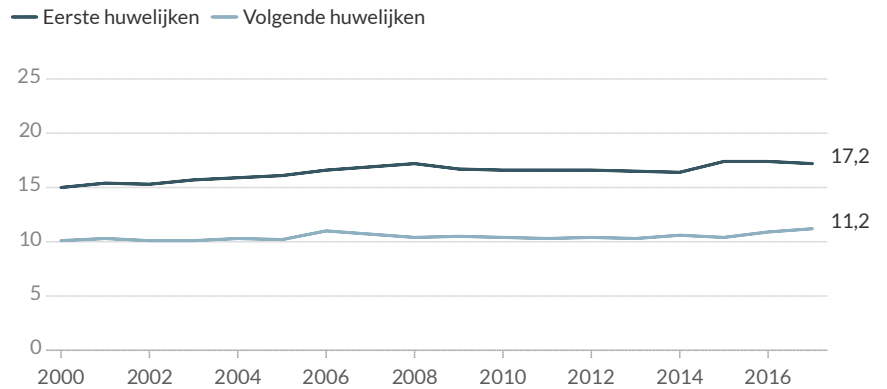
Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

De gemiddelde huwelijksduur bij een echtscheiding van een eerste man-vrouw huwelijk is sinds de eeuwwisseling toegenomen (+2,2 jaar) (figuur 7). Dit komt onder meer omdat echtparen meer dan vroeger ook na een zeer lang eerste huwelijk uit elkaar gaan.

Bij echtscheidingen van volgende man-vrouw huwelijken bedraagt de gemiddelde huwelijksduur bij de echtscheiding reeds geruime tijd ongeveer 10 jaar. In 2017 werd de duur van 11 jaar overschreden. De toenemende levensverwachting speelt hierin mogelijk een rol.

Figuur 7. Huwelijksduur bij echtscheiding van man-vrouw huwelijk

Vlaams Gewest, 2000-2017, gemiddelde duur in jaren

Noot: tot 2014 bijna uitsluitend echtscheidingen van man-vrouw huwelijken, vanaf 2015 beperkt tot echtscheidingen van man-vrouw huwelijken.

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

1.2.5 NATIONALITEIT

In 2017 hadden in het Vlaamse Gewest bij 92% van alle echtscheidingen beide partners de Belgische nationaliteit. Eenzelfde percentage gold voor de echtscheidingen van man-vrouw huwelijken. Bij echtscheidingen van vrouw-vrouw huwelijken lag dit percentage iets hoger (96%), bij echtscheidingen van man-man huwelijken lag het aanzienlijk lager (84%) (figuur 8). Gemengde huwelijken naar nationaliteit komen bij man-man huwelijken ook iets vaker voor (Corijn, 2019).

Figuur 8. Nationaliteit van scheidende partners

Vlaams Gewest, 2017, in %

	Belg & Belg	Belg & niet-Belg EU	Belg & niet-Belg niet-EU	Overige combinaties
Alle echtscheidingen	92,3	4,0	2,6	1,1
Man-Vrouw	92,3	4,0	3,4	0,3
Man-Man	83,8	10,0	6,3	0,0
Vrouw-Vrouw	95,6	2,2	0,0	2,2

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

ECHTSCHIEDINGSKANSEN

De betekenis van (de evolutie van) het aantal echtscheidingen wordt duidelijker als we in rekening brengen hoeveel personen er zijn die 'in principe' kunnen scheiden. We beschouwen de gehuwden van 18 tot 79 jaar als potentiële kandidaten om uit de echt te scheiden. Door de toenemende levensverwachting zijn er op hogere leeftijd wel steeds meer gehuwden, maar op die hogere leeftijd wordt zeer zelden uit de echt gescheiden. Zo waren er in 2017 in het Vlaamse Gewest slechts 44 personen van 80 jaar en ouder die uit de echt scheidden.

Zowel de daling van het aantal echtscheidingen, als de stabiliteit van het aantal overlijdens van gehuwde personen (figuur 1), moeten in het licht van de evolutie van het aantal gehuwden worden geplaatst.

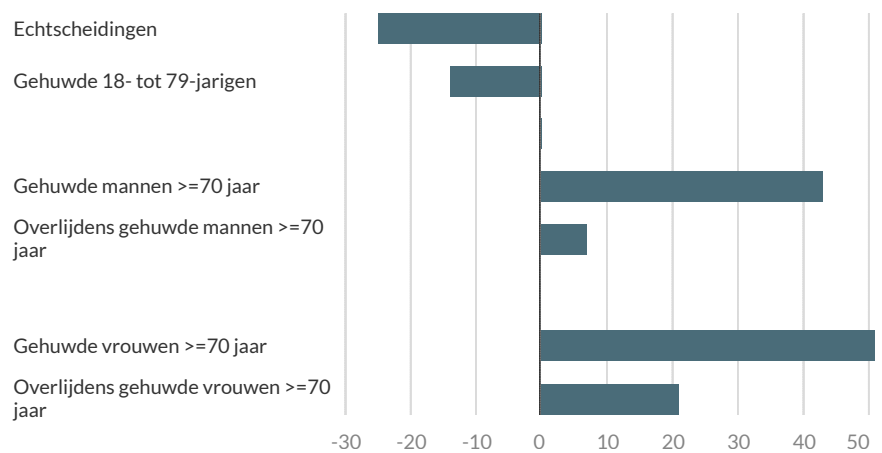
Het aantal echtscheidingen daalde in het Vlaamse Gewest tussen 2000 en 2017 met 25% (figuur 9). Het aantal gehuwden van 18 tot 79 jaar daalde in diezelfde periode met 14%. Met andere woorden: de daling van het aantal echtscheidingen hangt deels samen met een daling van het aantal gehuwden. Het aantal echtscheidingen daalde echter sterker dan het aantal gehuwden.

De kans op een overlijden (als huwelijkspartner) wordt reëel vanaf de leeftijd van 70 jaar. Tussen 2000 en 2017 nam de groep gehuwde mannen van 70 jaar en ouder toe met 42%. De groep gehuwde vrouwen van die leeftijd nam toe met 51% (figuur 9). Deze sterke toenames zijn eigen aan de veroudering van de omvangrijke babyboomgeneratie die de voorbije jaren de kaap van 70 jaar overschreed.

In de periode 2000-2017 nam het aantal overlijdens als huwelijkspartner bij gehuwde mannen van 70 jaar en ouder toe met 7%. Oudere mannen sterven doorgaans als gehuwde. Het aantal overlijdens bij gehuwde vrouwen van 70 jaar en ouder nam toe met 21% (figuur 9). Door de toegenomen levensverwachting van mannen sterven vrouwen veel minder vaak dan voorheen als weduwe en veel vaker als gehuwde vrouw. De toename van de groep oudere gehuwden was veel groter dan de toename van de overlijdens van oudere gehuwden.

Al deze veranderingen vonden plaats in de context van een toename van de volwassen bevolking in het Vlaamse Gewest tussen 2000 en 2017 met 11%, van de 18- tot 79-jarigen met 8% en van de 70-plussers met 10%.

Figuur 9. Echtscheidingen, overlijdens van gehuwden, gehuwden
Vlaams Gewest, % verandering tussen 2000 en 2017

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

2.1 ECHTSCHIEDINGSKANSEN PER JAAR EN LEEFTIJD

De kans op een echtscheiding kan worden berekend per jaar (of per periode). Dit is het aantal echtscheidingen per 1.000 gehuwde mannen of vrouwen in een gegeven jaar (of een bepaalde periode). Het feitelijke echtscheidingscijfer wordt berekend naargelang van het jaar (of de periode) waarin werd gehuwd. Voor de huwelijken gesloten in een bepaald jaar wordt in de jaren die daarop volgen jaarlijks geteld hoeveel van die huwelijken zijn ontbonden door een echtscheiding. De som van dit aantal echtscheidingen (over een bepaalde duur na het huwelijk) gedeeld door het oorspronkelijke aantal huwelijken in dat jaar noemen we het echtscheidingscijfer.

2.1.1 ECHTSCHIEDINGSKANSEN PER JAAR

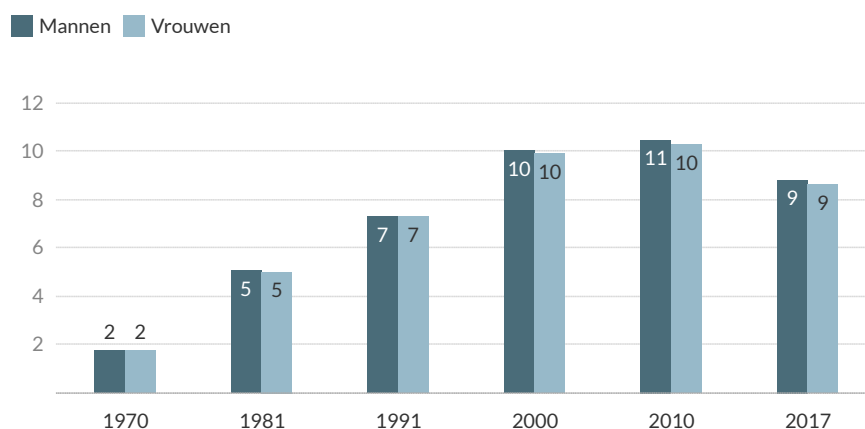
De omvang van de groep van potentiële echtscheidingskandidaten wordt berekend als het gemiddelde van het aantal gehuwden van 18 tot 79 jaar in het begin (1 januari) en op het einde (31 december) van het jaar (halfjaarlijks gemiddelde). De helft van dit halfjaarlijkse aantal gehuwden geeft een schatting van het aantal echtparen (met partners tussen 18 en 79 jaar) dat uit de echt kan scheiden. De verschillende echtscheidingskans voor mannen en vrouwen ontstaat doordat de echtgenoten niet altijd tot dezelfde leeftijdsgroep behoren.

In 2017 gingen er in het Vlaamse Gewest op jaarbasis 8,5 op de 1.000 echtparen uit elkaar (figuur 10). Hoewel er meer gehuwde mannen zijn op latere leeftijd en meer gehuwde vrouwen op jongere leeftijd, was in 2017 de globale echtscheidingskans voor mannen en vrouwen ongeveer even groot.

Tussen 2000 en 2010 schommelde de echtscheidingskans op jaarbasis rond de 10 echtscheidingen per 1.000 echtparen (8,5 tot 12,3).

Sinds 2010 is de echtscheidingskans gedaald. In 2017 lag de echtscheidingskans iets hoger dan deze van 1991 (7,3 per 1.000 echtparen). Vooral in de jaren 1970, 1980 en 1990 steeg de echtscheidingskans (Corijn, 2012, 2015).

Figuur 10. Echtscheidingskans bij 18- tot 79-jarigen
Vlaams Gewest, 1970-2017, aantal echtscheidingen per 1.000 echtparen

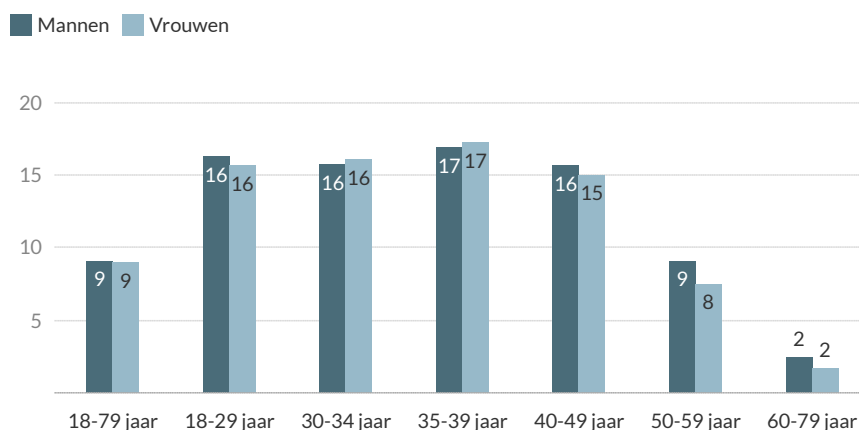
Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

2.1.2 ECHTSCHIEDINGSKANSEN PER LEEFTIJD

Omdat echtscheidingen op jaarbasis eerder 'zeldzame' gebeurtenissen zijn, zeker voor bepaalde leeftijdsgroepen of op een lager administratief niveau, bijvoorbeeld per gemeente, kan het aantal echtscheidingen van jaar tot jaar erg schommelen. Daarom wordt soms gewerkt met het gemiddelde van het aantal echtscheidingen in 3 opeenvolgende jaren (driejaarlijks gemiddelde) om de jaarlijkse schommelingen uit te vlakken.

In de periode 2015-2017 gingen in het Vlaamse Gewest 9 echtparen per 1.000 uit elkaar. Er werd op elke leeftijd uit de echt gescheiden (figuur 11). Per 1.000 echtparen jonger dan 50 jaar gingen er ongeveer 15 uit elkaar. Ook bij twintigers was de echtscheidingskans al vrij hoog. Bij vijftigers was de echtscheidingskans veel lager en bij 60-plussers was ze heel gering.

Figuur 11. Echtscheidingskans bij 18- tot 79-jarigen naar leeftijd
Vlaams Gewest, 2015-2017, aantal echtscheidingen per 1.000 echtparen

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

2.1.3 ECHTSCHIEDINGSCIJFERS PER HUWELIJSJAAR EN HUWELIJSDUUR

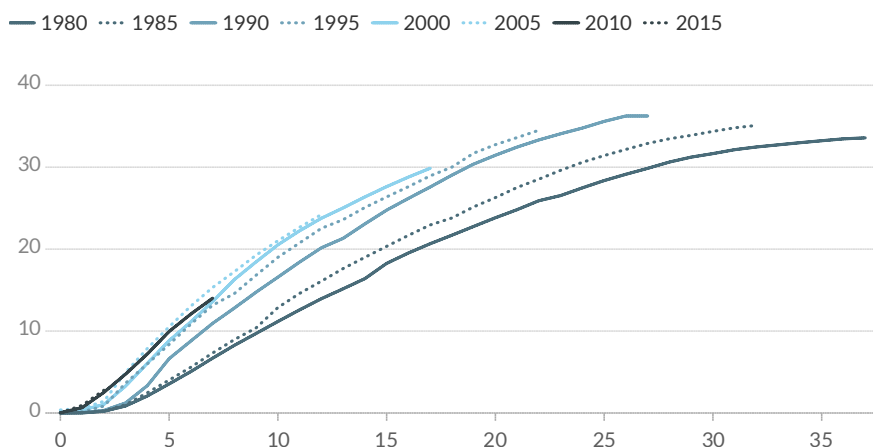
De huwelijken gesloten in 1980 kunnen reeds 37 jaar worden gevolgd, deze gesloten in 2000 reeds 17 jaar. De beschikbare cijfers geven aan hoeveel van deze huwelijken jaar na jaar ontbonden zijn door een echtscheiding. Het is niet gekend hoeveel huwelijken jaar na jaar beëindigd zijn door het overlijden van een partner. De gehuwden uit 1980 behoren na 37 jaar echter nog niet tot de groep met een hoog sterfterisico.

Van de huwelijken uit 1980 is 37 jaar na de huwelijkssluiting 1 op de 3 ontbonden door een echtscheiding. Van de huwelijken gesloten in 2000 is 17 jaar na de huwelijkssluiting bijna 1 op de 3 ontbonden (figuur 12).

Het percentage huwelijken dat ontbonden werd door een echtscheiding binnen de eerste 15 jaar van het huwelijk stijgt over de huwelijksjaren heen. Van de huwelijken gesloten in 1980 was er binnen de 15 jaar 18% ontbonden. Van de huwelijken gesloten in 2000 was er binnen diezelfde periode 28% ontbonden (figuur 12).

Huwelijken gesloten vanaf 1990 werden vaker beëindigd door een echtscheiding dan deze gesloten vóór 1990. Bij de huwelijken gesloten sinds 2000 loopt het echtscheidingscijfer naargelang van de duur van het huwelijk minder sterk uit elkaar (figuur 12).

Figuur 12. Echtscheidingscijfer per huwelijksjaar en huwelijksduur
 Vlaams Gewest, selectie van huwelijksjaren gevolgd tot 2017, cumulatief %

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

2.2 REGIONALE VERSCHILLEN

De keuze voor een echtscheiding of kans op een echtscheiding is niet overal even groot. In deze paragraaf belichten we de verschillen in echtscheidingskans binnen het Vlaamse Gewest, tussen de Belgische gewesten en tussen de landen van de Europese Unie. We splitsen de kansen niet op per geslacht. We berekenen het aantal echtscheidingen per 1.000 echtparen (met partners van 18 tot 79 jaar). Voor de gegevens binnen het Vlaamse Gewest geldt dat de registratie van een echtscheiding gebeurt in de gemeente waar het huwelijk plaatsvond. Als noemer hanteren we het aantal echtparen dat op een bepaald moment in de gemeente woont. Niet alle echtparen die uit de echt scheiden wonen nog in de gemeente waar hun huwelijk plaatsvond. Er wonen in een gemeente ook echtparen die elders zijn gehuwd. Het aantal echtparen in een gemeente is dus een schatting van de 'huwelijksintensiteit' in die gemeente.

2.2.1 VERSCHILLEN BINNEN HET VLAAMSE GEWEST

Verschillen tussen gemeenten

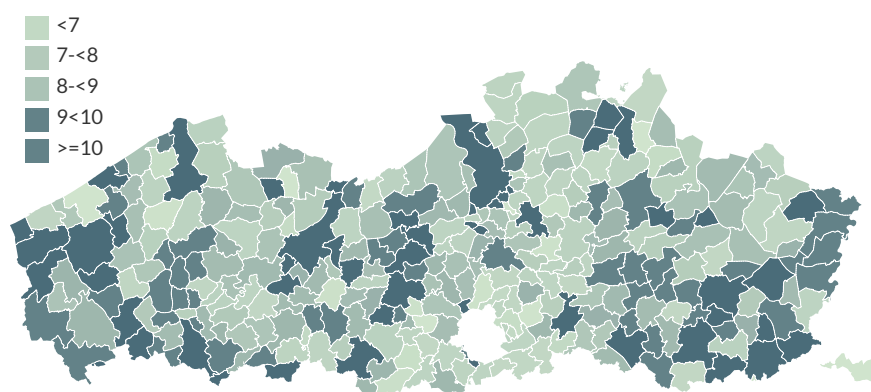
Per gemeente varieerde de echtscheidingskans in de periode 2015-2017 van 3,7 tot 19,4 echtscheidingen per 1.000 echtparen (met partners van 18 tot 79 jaar) (kaart 1)¹. De echtscheidingskans was groter in de steden Gent, Oostende en Leuven alsook in enkele West-Vlaamse en Limburgse gemeenten. Deze geobserveerde verschillen kunnen dus deels samenhangen met verschillen

¹ In Herstaple waren er in 2015-2017 geen echtscheidingen bij de 19 echtparen. Deze gemeente wordt verder buiten beschouwing gelaten.

in de leeftijdsopbouw van de gehuwden in de gemeenten. In gemeenten met relatief meer oudere gehuwde inwoners liggen de echtscheidingskansen doorgaans lager.

Kaart 1. Echtscheidingskans bij 18- tot 79-jarigen

Gemeenten van Vlaams Gewest, 2015-2017, aantal echtscheidingen per 1.000 echtparen

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

Verschillen tussen centrumsteden en provincies gestandaardiseerd naar leeftijd

De kans op een echtscheiding varieert met de leeftijd (figuur 11). De (gehuwde) bevolking van gemeenten, arrondissementen, provincies, gewesten en landen heeft doorgaans niet een identieke opbouw naar leeftijd. Er zijn bijvoorbeeld 'jongere' gebieden (met veel kinderen en jongere mensen) en dus minder gehuwden en 'oudere' gebieden (met veel 60-plussers) en dus meer gehuwden. Bij het vergelijken van echtscheidingskansen per gebied moet men dus rekening houden met de verschillen in leeftijdsopbouw van de gehuwde bevolking per gebied. Standaardisatie voor leeftijd is een techniek om het vertekend effect van de verdeling naar leeftijd op de echtscheidingskans weg te werken (Pelfrene, 2010). We standaardiseren de echtscheidingskansen naar leeftijd voor de 13 Vlaamse centrumsteden en voor de 5 Vlaamse provincies zonder hun centrumsteden.

Door indirecte standaardisatie wordt per centrumstad/provincie zonder centrumsteden het aantal echtscheidingen vergeleken met het aantal echtscheidingen dat zou verkregen worden wanneer de leeftijdsspecifieke echtscheidingskansen gelijk zouden zijn aan deze van de bevolking in het Vlaamse Gewest. De verhouding van het geobserveerde aantal echtscheidingen en het verwachte aantal echtscheidingen in een gebied schat correcter in of er meer of minder uit de echt wordt gescheiden in een gebied dan gemiddeld in het Vlaamse Gewest omdat verschillen naar leeftijdsopbouw zijn weggewerkt. Als deze verhouding gelijk is aan 1 dan betekent dat dat het waargenomen aantal echtscheidingen gelijk is aan het

verwachte aantal echtscheidingen. Een verhouding kleiner dan 1 betekent dat het waargenomen aantal kleiner is dan het verwachte aantal. Een verhouding groter dan 1 betekent dat het waargenomen aantal groter is dan het verwachte aantal. Bij een verhouding kleiner of groter dan 1 kan deze worden uitgedrukt in een %. Het gaat dan om het percentage meer of minder echtscheidingen dan verwacht.

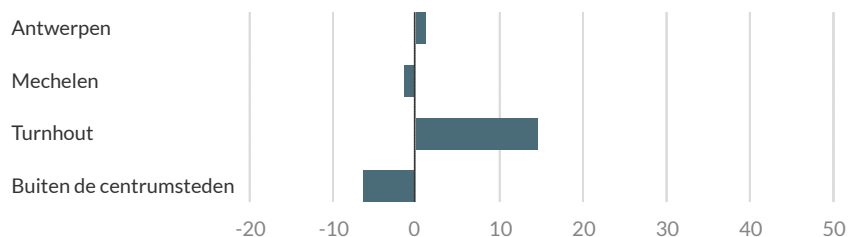
De leeftijdsopbouw van de gehuwden van 18 tot 79 jaar varieerde in de periode 2015-2017 in en buiten de centrumsteden van het Vlaamse Gewest (Bijlage 1). Zo had Genk en de provincie West-Vlaanderen zonder zijn centrumsteden meer jongere huwelijkskandidaten dan andere centrumsteden en provincies. De centrumstad Oostende alsook de provincie West-Vlaanderen zonder centrumsteden had meer oudere huwelijkskandidaten dan de andere centrumsteden en provincies.

In de 13 centrumsteden samen waren er in de periode 2015-2017 gemiddeld genomen 10,9 echtscheidingen per 1.000 echtparen. In het gebied buiten de centrumsteden lag dit aandeel lager: 8,4 per 1.000 echtparen. Binnen de Vlaamse centrumsteden had Leuven de hoogste echtscheidingskans: 14,0 op de 1.000 echtparen gingen jaarlijks uit elkaar. In de grootsteden Antwerpen (10,4 per 1.000) en Gent (12,1 per 1.000) werd minder uit de echt gescheiden. De echtscheidingskans in de andere centrumsteden lag op of boven het Vlaamse gemiddelde. De echtscheidingskans was het laagst in de provincie Vlaams-Brabant (zonder Leuven) met 7,5 per 1.000. Ze was groter in de provincies (zonder hun centrumsteden) Oost-Vlaanderen (8,9) en Limburg (9,0). De echtscheidingskansen in Roeselare en Sint-Niklaas onderscheidden zich niet van deze van de rest van hun provincie.

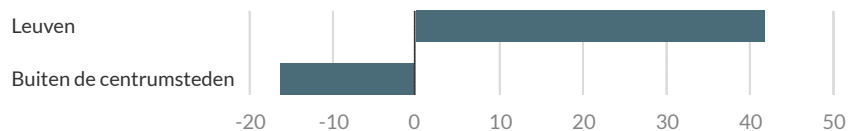
Na standaardisatie voor leeftijd blijkt dat er minder dan verwacht uit de echt wordt gescheiden in de provincie Vlaams-Brabant (zonder Leuven). Ook in de meeste centrumsteden wordt na standaardisatie meer uit de echt gescheiden (figuur 13). De (verouderde) gehuwde bevolking in Oostende en Brugge vormt wellicht, onder meer door verhuisbewegingen, niet de meest accurate risicobevolking voor echtscheidingen van huwelijken die destijds in deze steden zijn gesloten.

Figuur 13. Echtscheidingen gestandaardiseerd naar leeftijd bij 18- tot 79-jarigen
 Provincies en centrumsteden van Vlaams Gewest 2015-2017,
 geobserveerd/verwacht aantal echtscheidingen

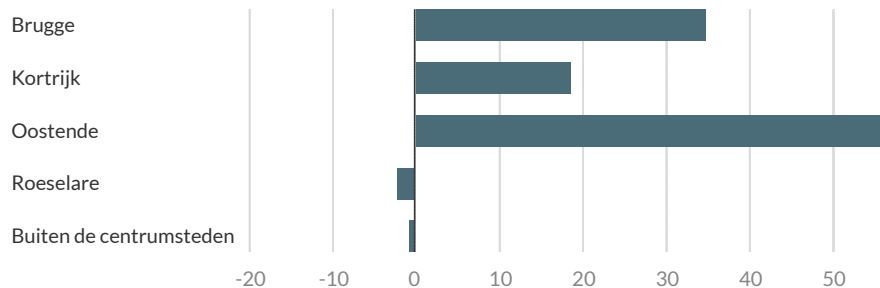
Provincie Antwerpen

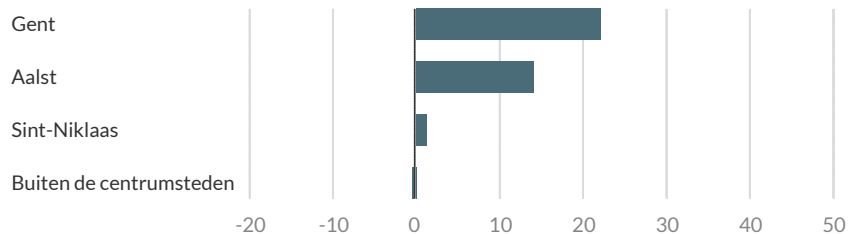
Provincie Vlaams Brabant

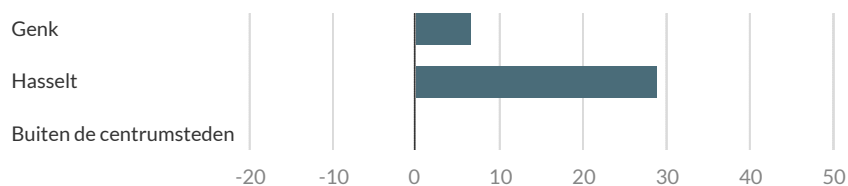
Provincie West-Vlaanderen

Provincie Oost-Vlaanderen

Provincie Limburg

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

Verschillen tussen arrondissementen gestandaardiseerd naar leeftijd

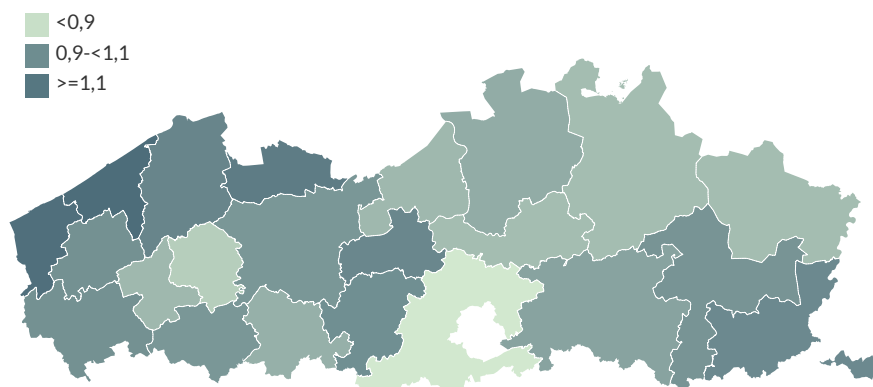
De leeftijdsopbouw van de gehuwden van 18 tot 79 jaar varieert in de 28 arrondissementen van het Vlaamse Gewest (Bijlage 2). Zo hebben de arrondissementen Antwerpen en Diksmuide bijvoorbeeld meer jonge gehuwden dan het Vlaamse Gewest en hebben de arrondissementen Veurne, Oostende en Brugge meer oudere gehuwden dan het Vlaamse Gewest.

Er werd in de periode 2015-2017 het minst uit de echt gescheiden in het arrondissement Halle-Vilvoorde (7,2 echtscheidingen per 1.000 echtparen). Er werd het meest uit de echt gescheiden in het arrondissement Eeklo (10,1 echtscheidingen per 1.000 echtparen).

Na standaardisatie voor leeftijd blijkt dat in die periode 20% meer dan verwacht uit de echt werd gescheiden in de arrondissementen Veurne en Oostende. Er werd minder dan verwacht uit de echt gescheiden in de arrondissementen Halle-Vilvoorde en Tielt (respectievelijk 23% en 14%) (kaart 2).

Kaart 2. Echtscheidingen gestandaardiseerd naar leeftijd bij 18- tot 79-jarigen

Arrondissementen van Vlaams Gewest, 2015-2017, geobserveerd/verwacht aantal echtscheidingen

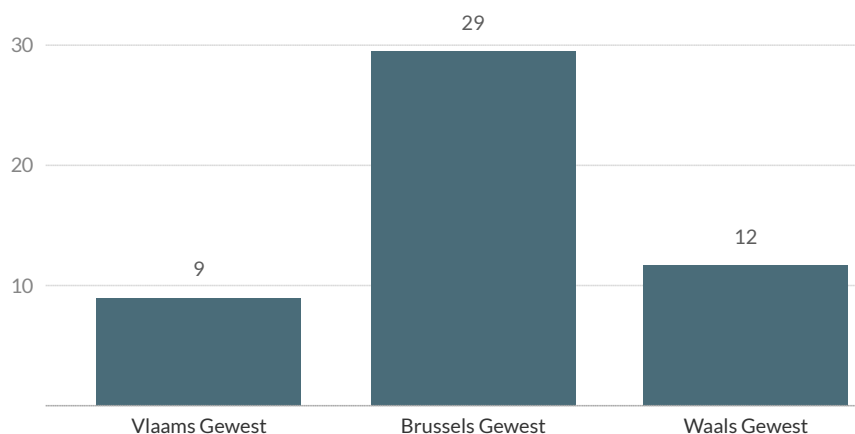
Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

2.2.2 VERSCHILLEN TUSSEN DE BELGISCHE GEWESTEN

In het Vlaamse Gewest werd in de periode 2015-2017 minder uit de echt gescheiden dan in de 2 andere gewesten (figuur 14). In het Waalse Gewest gingen 11,7 op de 1.000 echtparen uit elkaar. In het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest gingen 29,5 op de 1.000 echtparen uit elkaar.²

² De echtscheidingen van Belgen in het buitenland zijn hierin niet meegeteld.

Figuur 14. Echtscheidingskans bij echtparen van 18- tot 79-jarigen
Belgische Gewesten, 2015-2017, aantal echtscheidingen per 1.000 echtparen

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

Het leeftijdsprofiel van de gehuwde bevolking in de 3 gewesten is niet gelijkaardig. Zo waren in 2015-2017 in het Vlaamse en Waalse Gewest de gehuwden relatief gezien ouder (meer zestigers en zeventigers) dan in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest (meer dertigers en veertigers) (Bijlage 2). Aangezien de echtscheidingskansen leeftijdsspecifiek zijn (figuur 11), standaardiseren we de echtscheidingskansen naar leeftijd.

Na standaardisatie voor leeftijd (van de Belgische bevolking) blijkt dat in het Vlaamse Gewest minder uit de echt werd gescheiden dan verwacht (geobserveerd aantal/verwacht aantal echtscheidingen: 0,78). In het Waalse Gewest werd evenveel uit de echt gescheiden als verwacht (1,02). In het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest werd dubbel zoveel uit de echt gescheiden als verwacht (2,07).

2.2.3 VERSCHILLEN TUSSEN EUROPESE LANDEN

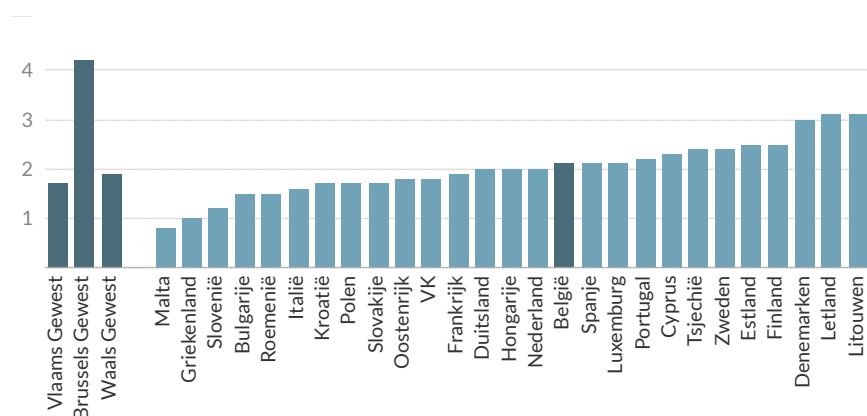
In de Europese statistieken wordt per land het aantal echtscheidingen per 1.000 inwoners vergeleken. Dit is dus ongeacht de leeftijdsopbouw van de bevolking en ongeacht het aandeel van de gehuwde bevolking in elk land.

De meest recente cijfers betreffen de echtscheidingen van 2016. In België waren er in 2016 2,1 echtscheidingen per 1.000 inwoners (figuur 15). Binnen België was dit huwelijkscijfer in het Vlaamse Gewest (1,7) lager dan in het Waalse Gewest (1,9). Beide cijfers waren veel lager dan het cijfer van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest (4,2).

In 2016 behoorde België met deze echtscheidingscijfer binnen de Europese Unie tot de middengroep (figuur 15). In de Zuid-Europese en Zuid-Oost-Europese landen werd minder uit de echt gescheiden. In de Baltische en Scandinavische landen werd relatief gezien het meest uit de echt gescheiden.

Figuur 15. Echtscheidingscijfer

Belgische gewesten en EU-landen, 2016, aantal echtscheidingen per 1.000 inwoners

Noot: geen cijfer beschikbaar voor Ierland.

Bron: Eurostat voor EU-landen, Statbel voor de Belgische gewesten, bewerking Statistiek Vlaanderen

BESLUIT

De voorbije jaren daalde het aantal echtscheidingen in het Vlaamse Gewest. Dit hangt deels samen met het feit dat er steeds minder gehuwden zijn waardoor de kans op een echtscheiding daalt. Er zijn voorlopig geen aanwijzingen dat het huidige aandeel van 1 op de 3 huwelijken dat uiteindelijk wordt ontbonden in de komende jaren zal worden overschreden.

De partners die in 2017 uit de echt scheidden waren voornamelijk man en vrouw (98%), ontbonden beiden hun eerste huwelijk (62%) en waren beiden Belg (92%). Er wordt op elke leeftijd gescheiden. Enkel na de leeftijd van 50 jaar daalt de echtscheidingskans.

Eerste huwelijken die met een echtscheiding eindigen, hebben gemiddeld genomen 17,2 jaar geduurd. De betrokken partners zijn dan halfweg de veertig.

In het arrondissement Halle-Vilvoorde wordt het minst uit de echt gescheiden. In het Vlaamse Gewest wordt minder gescheiden dan in de andere Belgische gewesten. Europees zit het Vlaamse Gewest inzake echtscheidingscijfer in de groep met minder echtscheidingen.

LITERATUURLIJST

Corijn, M. (2005). *Huwen, uit de echt scheiden en hertrouwen in België en in het Vlaamse Gewest. Een analyse op basis van Rijksregistergegevens*. Brussel: CBGS-Werkdocument, 5.

Corijn, M. (2012). *De sluiting en ontbinding van een eerste, tweede en derde huwelijk. Een analyse op basis van Rijksregistergegevens*. Brussel: Studiedienst Vlaamse Regering, SVR-Webartikel 1.

Corijn, M. (2015). *Dalende huwelijkskans en echtscheidingskans in het Vlaamse Gewest*. Brussel: Studiedienst Vlaamse Regering, SVR-Stats 8.

Corijn, M. (2016). *Het Vlaamse en Belgische echtscheidingscijfer: evolutie, positionering, verklaringen en gevolgen*. Brussel: Studiedienst Vlaamse Regering, SVR-Verkenning 4.

Corijn, M. (2017). *Gehuwd of ongehuwd samenwonen met een partner en/of kinderen. Trends, vooruitzichten en beleidsimplicaties in het Vlaamse Gewest*. Brussel: Studiedienst Vlaamse Regering, SVR-Verkenning 1.

Corijn, M. (2019). *Huwelijken en huwelijkskansen in het Vlaamse Gewest*. Brussel: Statistiek Vlaanderen, Rapport 2019/1.

Pasteels, I., Lodewijckx, E. & Mortelmans, D. (2013). Gezinstransities in de levensloop van mannen en vrouwen. In: Corijn, M. & Van Peer, C. (red.), *Gezinstransities in Vlaanderen*. Brussel: Studiedienst Vlaamse Regering, SVR-Studie 2, 37-72.

Pelfrene, E. (2010). *Standaardisatie van een statistische waarneming voor één of meerdere kenmerken*. Brussel: Studiedienst Vlaamse Regering, SVR-Methoden en Technieken 1.

Van den Berg, L. & Mortelmans, D. (2018). De onzichtbare scheidingsgolf. Een analyse van relatieontbinding van samenwonenden en gehuwden in België. *Relaties en Nieuwe Gezinnen*, 1.

MEER INFORMATIE OVER BRONNEN

Zie voor meer gegevens over echtscheidingen in het Vlaamse Gewest: Statistiek Vlaanderen: <https://www.statistiekvlaanderen.be/echtscheidingen>
Statbel: <https://statbel.fgov.be/nl/themas/bevolking/huwelijken-en-echtscheidingen>

Het Belgische Statistiekbureau Statbel publiceerde tot 2015 echtscheidingsstatistieken opgesteld op basis van formulieren van de burgerlijke stand Model VI zoals voorgeschreven door het Koninklijk Besluit van 26 augustus 1966. Dit formulier werd vervolledigd door het bestuur van de gemeente waar de echtscheiding werd opgetekend of overgeschreven in de registers van de burgerlijke stand. Die optekening of overschrijving gebeurde in de registers van de gemeente waar het ontbonden huwelijk werd voltrokken. Indien de echtscheiding werd voltrokken in het buitenland gebeurde de optekening van de echtscheiding in de registers van de gemeente Brussel. Dit leverde een probleem op, aangezien er geen onderscheid kon worden gemaakt tussen deze echtscheidingen en een echtscheiding die een huwelijk beëindigt dat werkelijk in Brussel was voltrokken. De formulieren werden door de gemeentebesturen naar de regionale centra van de Algemene Directie Statistiek (nu Stabel genoemd) doorgestuurd. Ze werden elektronisch opgeslagen en op federaal niveau samengevoegd om een statistiek van gebeurtenissen op te maken die alle in België opgetekende of overgeschreven echtscheidingen omvat.

In 2015 werd door de Algemene Directie Statistiek een nieuwe statistiek van de echtscheidingen opgesteld met gebruikmaking van het Rijksregister van de natuurlijke personen (RR). In het kader van de administratieve vereenvoudiging werd het echtscheidingsformulier afgeschaft. Vanaf 2016 is dit de enige echtscheidingsstatistiek die beschikbaar is. In deze nieuwe statistiek worden de talrijke echtscheidingen die in het buitenland plaatsvinden van in België verblijvende personen mee opgenomen, maar worden de enkele echtscheidingen van niet in België verblijvende personen buiten beschouwing gelaten.

De nieuwe statistiek wordt opgesteld door gebruikmaking van de informatie 'burgerlijke stand' (informatietype (IT) 120) van het RR. De IT 120 registreert alle veranderingen inzake burgerlijke stand van in het RR ingeschreven personen. Door het gecontroleerd selecteren van alle veranderingen die leiden tot de burgerlijke staat 'gescheiden' en door ze vervolgens 2 per 2 met elkaar te combineren kan, indien die veranderingen slaan op dezelfde gebeurtenis, een statistiek worden opgemaakt waarin alle echtscheidingen zijn opgenomen, ongeacht de plaats waar ze zijn gesloten (in België of in het buitenland), voor zover minstens 1 van de 2 echtgenoten op het ogenblik van de gebeurtenis een ingezetene was in België. De weinige echtscheidingen die wel in het RR geregistreerd staan maar waarbij de 2 echtgenoten geen

ingezetenen waren op het ogenblik van hun echtscheiding blijven buiten beschouwing. De registratie van een echtscheiding gebeurt in de gemeente waar het huwelijk plaatsvond.

De rang van het ontbonden huwelijk wordt bepaald aan de hand van de burgerlijke staat van de partners bij het aangaan van het huwelijk dat wordt ontbonden. De gescheiden personen van wie de burgerlijke staat vóór het ontbonden huwelijk onbekend is, worden opgeteld bij de ongehuwden.

De vroegere statistiek maakte gebruik van de datum van de overschrijving van het vonnis bij de burgerlijke stand. De nieuwe statistiek maakt gebruik van de datum van de gerechtelijke uitspraak.

Statbel publiceert statistische reeksen over de wettelijke bevolking. Die gegevens zijn gebaseerd op het Rijkregister van de natuurlijke personen en geven de stand van de bevolking weer op 1 januari van het kalenderjaar, zoals - mits bijkomende controles door Statbel - kan worden afgeleid uit de inschrijvingen in het bevolkingsregister (Belgen en buitenlanders die gemachtigd zijn tot vestiging in België) en het vreemdelingenregister (buitenlanders die toegelaten of gemachtigd zijn tot een verblijf van meer dan 3 maanden in België voor bepaalde of onbepaalde duur). Bepaalde categorieën buitenlanders (bijvoorbeeld diplomatiek en consulaire personeel) zijn vrijgesteld van inschrijving in de bevolkingsregisters. In sommige gevallen kunnen zij op eigen vraag wel ingeschreven worden. Enkel in dat geval worden zij meegerekend in de bevolkingscijfers.

Statbel heeft een bestand met informatie over alle overlijdens in een kalenderjaar in België en zijn gewesten. Het gaat om overlijdens binnen de wettelijke bevolking, dit zijn de personen ingeschreven in een regulier bevolkingsregister van het Rijkregister van de natuurlijke personen (met uitsluiting van het wachtregister voor asielzoekers), via meldingen daarvan bij de burgerlijke stand van de gemeenten waar de betrokkene zijn woonplaats had. De burgerlijke staat bij overlijden is gekend.

BIJLAGEN

Bijlage 1. Leeftijdsopbouw van gehuwden van 18-79 jaar
 Provincies zonder centrumsteden en centrumsteden, Vlaams Gewest,
 2015-2017, driejaarlijks gemiddelde, in %

	18-24 JAAR	25-29 JAAR	30-39 JAAR	40-59 JAAR	60-79 JAAR	AANTAL 18-79 JAAR
PROVINCIES ZONDER HUN CENTRUMSTEDEN						
Antwerpen	2,9	5,6	27,5	26,7	37,4	471.766
Vlaams-Brabant	3,0	6,0	29,7	25,7	35,6	393.212
West-Vlaanderen	3,6	6,0	27,4	24,8	38,2	354.324
Oost-Vlaanderen	3,2	5,9	29,3	25,4	36,2	421.844
Limburg	3,7	6,3	28,5	26,2	35,4	305.953
Subtotaal	3,2	5,9	28,5	25,8	36,6	1.947.098
CENTRUMSTEDEN						
Antwerpen	7,8	10,1	0,0	20,4	29,8	162.140
Mechelen	5,9	8,9	31,9	23,2	31,4	29.197
Turnhout	5,6	7,4	30,6	23,9	35,5	15.606
Leuven	6,1	9,9	27,6	21,7	31,8	29.670
Brugge	3,0	5,6	30,5	24,5	40,1	42.623
Kortrijk	4,1	6,6	26,9	24,6	36,6	27.592
Oostende	3,4	4,7	28,0	22,8	46,2	23.615
Roeselare	4,3	7,3	22,8	24,1	34,6	23.835
Gent	6,6	9,1	29,7	21,8	31,4	78.278
Aalst	3,9	6,7	31,1	25,5	35,1	30.417
Sint-Niklaas	5,5	7,6	28,8	22,7	35,4	27.881
Genk	5,3	7,4	28,8	25,1	32,3	26.822
Hasselt	3,7	6,5	30,0	24,4	38,3	28.644
Subtotaal	5,8	8,3	27,1	22,6	33,6	546.320
Vlaams Gewest	3,8	6,4	29,8	25,1	35,9	2.493.418

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

Bijlage 2. Leeftijdsopbouw van gehuwden van 18-79 jaar
Arrondissementen van Vlaams Gewest, 2015-2017, driejaarlijks gemiddelde, in%

	18-24 JAAR	25-29 JAAR	30-39 JAAR	40-59 JAAR	60-79 JAAR	AANTAL 18-79 JAAR
Arr. Antwerpen	0,9	4,0	16,4	44,1	34,5	366.021
Arr. Mechelen	0,5	3,3	14,3	46,0	35,8	128.593
Arr. Turnhout	0,4	2,7	13,6	46,9	36,4	184.096
Arr. Hasselt	0,6	3,4	15,5	45,3	35,0	173.830
Arr. Maaseik	0,5	3,0	14,0	47,4	35,1	103.274
Arr. Tongeren	0,5	2,9	13,8	46,2	36,5	84.314
Arr. Aalst	0,4	2,8	13,8	46,9	36,0	107.821
Arr. Dendermonde	0,5	3,0	14,3	46,1	36,1	77.458
Arr. Eeklo	0,5	2,9	13,4	45,4	37,8	32.593
Arr. Gent	0,6	3,6	16,1	45,1	34,5	196.706
Arr. Oudenaarde	0,5	3,0	14,7	47,4	34,4	47.520
Arr. Sint-Niklaas	0,7	3,6	15,3	44,8	35,7	96.323
Arr. Halle-Vilvoorde	0,5	2,8	14,9	47,3	34,5	233.746
Arr. Leuven	0,3	2,8	14,6	46,0	36,3	189.136
Arr. Brugge	0,3	2,5	12,4	43,8	41,0	110.304
Arr. Diksmuide	0,7	4,3	15,7	45,8	33,5	20.882
Arr. Ieper	0,6	3,5	14,4	45,7	35,8	4.086
Arr. Kortrijk	0,5	3,4	14,9	45,3	35,9	114.678
Arr. Oostende	0,4	2,6	11,4	41,7	43,8	58.073
Arr. Roeselare	0,5	3,6	15,6	45,2	35,1	60.987
Arr. Tielt	0,5	3,6	15,5	46,7	33,7	38.753
Arr. Veurne	0,3	1,9	8,6	38,1	51,0	25.227
Vlaams Gewest	0,6	3,2	14,7	45,6	35,9	2.493.418

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

Bijlage 3. Leeftijdsopbouw van gehuwden van 18-79 jaar
Belgische gewesten, 2015-2017, in%

	18-24 JAAR	25-29 JAAR	30-39 JAAR	40-59 JAAR	60-79 JAAR	AANTAL 18-79 JAAR
Vlaams Gewest	0,55	3,22	14,74	45,56	35,93	2.493.418
Brussels H. Gewest	1,56	6,41	24,32	44,26	23,46	357.561
Waals Gewest	0,45	2,91	14,29	46,41	35,94	1.156.824

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

COLOFON**Verantwoordelijke uitgever**

Statistiek Vlaanderen
Havenlaan 88, 1000 Brussel

Auteur

Martine Corijn
martine.corijn@vlaanderen.be

Concept & grafische vormgeving

The Oval Office

Lay-out

Statistiek Vlaanderen

Depotnummer

D/2019/3241/279

Statistiek Vlaanderen
Havenlaan 88 bus 20
1000 Brussel
statistiekvlaanderen.be